

Livet efter

Neurosedynskadade Ulrik Saanum om

smällen

Det sa pang. Skottet som avlossades från en halvmeters avstånd svepte tätt förbi Ulrik Saanums kind. Trycket slog omkull honom som en slägga. Den plötsliga insikten hur lätt det är att dö försatte Ulrik i djup kris. Efter lång tids bearbetning har han omvärderat livets innehåll. Han har också förstått nya saker om sin uppväxt. Att ett liv som gravt hörselskadad kan vara kämpigt, något han inte sett förut.

Text: Sara Norman Foto: Pelle Wichmann

HAN SÄGER ATT HAN TAR det lite lugnare nu. Att det kan räcka med arbete, och det är dags att varva ner. Men mötet med Ulrik Saanum, 43, på hans gård hemma i Björkfors i södra Östergötlands skogar, ger ingen bild av någon som sitter och rullar tummarna. Det egenhändigt byggda timmerhuset visar spår av hans gärning överallt. Här har han snickrat och målat och murat och kaklat. När familjen plötsligt växte från tre personer till sju då sambon Camilla flyttade in med sina tre barn, byggde han till några extra rum. Här fikas det och bjuds på smörgås med rökt vildsvinskött. Jodå, han har rökt det själv. Skjutit vildsvinet med.

– Vi är helt självförsörjande på kött. Rådjur, älg, vildsvin. Jag har frysboxen full. Det blir en del över till försäljning med, berättar han.

Jagar gör han helst varje dag. En del på grannens mark, men den egna på 440 hektar räcker ganska långt. Fast nu har stormen tagit 1000 kvadratmeter skog som måste upparbetas, och det kräver ju sin tid.

Stormen bröt elförbindelserna i tre dagar.

– Men vi klarade oss bra. Vi har ju gasspis, och så eldade vi i öppna spisen för värmen. Vatten tog vi från sjön, berättar han oberört. Stormens framfart i skogen blev han däremot ganska nedstämd av.

Arbetat sig upp på egen hand

I ladugården bor korna som han föder upp, och bakom den struttar några fasaner som fötts på gården och väntar på att få sättas ut i skogen.

– Man kan inte bara jaga och skjuta. Det är ett samarbete där man måste ge också, säger han och visar med foten på en säck bröd som ska ut till vildsvinet i skogen.

Vid sidan om alla de här vardagliga sysslorna, som bara måste rulla på, driver Ulrik Saanum en turistverksamhet, främst för danskar och holländare intresserade av jakt och sportfiske. Han hyr ut ett antal torpstugor och arrangerar jakter och fisketurer som han själv guidar. Fotografen är oförblommerat imponerad. En äkta selfmade man kallar han Ulrik.

Och visst vet han om att han är duktig. Det har han ju alltid fått höra. Duktig. Och det där med hörselskadan har liksom inte varit något att bry sig om. Skolan gick ju vägen i alla fall. Inga toppbetyg kanske, men ändå. Det var bara att ånga på.

Saknar ytteröra sedan födseln

Det går lätt att prata med Ulrik, när vi sitter där i köket, rätt placerade. Visste man inte om det skulle man faktiskt inte ana att det ljuslockiga håret skymmer en stark hörapparat på vänster öra. Utan den hör han ingenting. Man ser inte heller att på högra sidan saknas ytterörat helt och hållet. Ett öppet hål leder rakt in i hörselgången. Men på den sidan finns ingen hörsel alls.

Ändå var det först i samband med en 40-årskris, som han kallar det, som Ulrik fattade hur hörseln påverkat hans liv. Hur oerhört mycket mer han varit tvungen

Dina förmåner som HRF-medlem

Du vet väl att du som är medlem i HRF kan få en rad förmånliga rabatter?

Medlemsförsäkring. Medlemmar omfattas av HRFs olycksfallsförsäkring hos Folksam när de deltar i verksamhet anordnad av en HRF-förening.

Billigare bensin. HRF-medlemmar med Statoil-kort får 6-25 öre rabatt per liter bensin (beroende på inköpt volym) samt 10 öre rabatt per liter diesel på alla Statoil-stationer i Sverige. För varje tankad liter stödjer du dessutom HRFs Hörselfonden med 2 öre. Ansökningsblankett för Statoilkort finns hos Statoils kundtjänst 08-429 63 00.

Billigare telefoner. HRF-medlemmar får storkunds-rabatt hos företaget Dialect vid köp av GSM-mobiltelefoner med tillbehör, trådlösa telefoner, stationära telefoner, headsets, faxar och växlar. För information om priser och närmaste butik, kontakta: Dialect, tel 020-42 02 02 eller gå in på www.dialect.se

Billigare resor/hotell. HRF-medlemmar har rabatt på privat- och konferensresor med Silja Line, samt specialpris på de hotell Silja Line samarbetar med. För mer information och bokning, kontakta Silja Line, tel 08-22 21 40 (privatresa) eller tel 08-22 08 30 (grupp- och konferensresa). Uppge ditt medlemsnummer samt HRFs avtalsnummer: 11 66 05 10.

Billigare hotell. HRF-medlemmar har rabatt hos Scandic Hotell, både som privatpersoner och vid HRF-arrangemang. Vid bokning, uppge HRFs avtalsnummer: D 35 911 8544.

Billigare kurser. HRF-medlemmar får 15 procent rabatt hos Lexicon i Uppsala, som erbjuder distanskurser via Internet, bland annat för PC-körkort. För mer information, kontakta: Lexicon, tel 018-65 30 80 eller gå in på www.lexicon.se/ uppsala.

Många föreningar har egna, fina rabatterbudanden, framför allt på billiga hörapparatbatterier. Prata med din förening!

Tid för fika. Efter jaktolyckan har Ulrik sänkt kraven på sig själv. Nu har han ro att rå om sin familj och umgås.

”Jag insåg hur lätt det är att dö, vilket fick mig att vilja leva varje dag.”

att kämpa, för att vara duktig. Kämpa mot en oförstående omgivning och kämpa för att alltid vara alert och koncentrerad, för att lyssna och hänga med.

Hans mamma var en av alla de svenska kvinnor som i slutet av 50- och början av 60-talet ordinerades neurosedyn för graviditetsrelaterade besvär. Tre tabletter hann hon ta med Ulrik i magen innan första larmrapporterna kom om missbildade barn.

När Ulrik föddes tyckte hon faktiskt att de hade haft tur eftersom han bara saknade ett öra, när många andra barn föddes utan armar eller ben. Att hörseln var påverkad fick de inte veta förrän han var fyra år.

– Jag hade nog ett bra seende istället. Lärde mig tidigt att se och tolka. Jag kunde läsa flytande när jag var fem, berättar Ulrik.

Kämpig skolgång

Han fick hörapparat, och det var dags att börja skolan. Men i skolan tvärsöver gatan ville inte lärarinnan ha någon hörselskadad elev, så trots att han skulle gå integrerad i vanlig klass fick han lång resväg.

Efter skogsbrukslinjen på gymnasiet tog arbetslivet vid.

– Jag klarade alla prov, men det har varit jättekämpigt hela tiden. Jag var alltid bäst på praktiska saker.

När Ulrik och mamman till deras två barn separerade hade han ensam vårdnaden om barnen i sju år. Nu har de åter delad vårdnad, och nu har Ulrik också träffat Camilla. När huset fylls av deras fem barn sammanlagt blir det ett fasligt kackalorum. Huset byggde Ulrik innan han visste

att familjen skulle bli så stor. Nog fanns det plats åt alla, men ljudmässigt var det nog planerat för ett lugnare innehåll. Här är högt, högt i tak, öppet ända upp tillnock. Golvet är belagt med stenplattor där ljuden glatt studsar vidare. När barnen då drar igång med sina musikinstrument eller råkar i luven på varandra över något sällskapsspel vill han ibland dra sig undan.

Vådaskottet försatte honom i djup kris

Skogen har han alltid älskat, så den fungerar förstas som reträttort när det blir för stöjt. Det föll sig också naturligt att det var av den han skulle ha sin utkomst. Följaktligen blev det också där som han, mitt i livet, skulle råka ut för det som helt vände upp och ner på hans tidigare värderingar.

Det var en jaktturist som på grund av rörelsehinder satt kvar i sin bil med bössan. Jaktturen var just över, och mannen ville fråga Ulrik om något. Förarfönstret var nedhissat och pipan stack ut. Ingen vet varför, men när Ulrik luta sig fram för att höra turisten i bilen, gjorde mannen en oväntad rörelse med handen, och bössan gick av.

– Det blev en enorm tryckvåg som kastade mig bakåt. Jag fick en chock och gick genast därifrån och gick bara omkring. Sedan brast det, berättar Ulrik.

Chocken som vådaskottet utlöste lade sig inte alltfjädersom veckorna gick. Istället hade den satt igång något djupt omvälvande inuti Ulrik

– Jag insåg hur lätt det är att dö, vilket fick mig att vilja leva varje dag. Jag kände att jag behövde samtals-hjälp så fort som möjligt, säger han.

Då drog han sig till minnes ett erbjudande han fått från neurosedynföreningen, om fri rådgivning. Han hade alltid varit medlem i föreningen men aldrig haft någon kontakt med den. Nu ringde han för första gången. Till slut blev det via en annan kanal som han snart började gå i terapi, men när kontakten med neurosedynföreningen var knuten kände han att han ville

Protesen.

Porträtt / Ulrik Saanum

Ålder: 43.

Bor: Gård i Basunda, Rimforsa kommun i Östergötland.

Familj: Två barn i ett tidigare förhållande. Sambo med Camilla Mjögård plus hennes tre barn.

Yrke: Verksam inom jakt- och sportfisketurismen. Arrangerar jakter och hyr ut stugor.

Hörselskada: Gravt hörselskadad av neurosedyn.

Bär hörapparat på ena örat. Döv på det andra.

Fritidsintressen: Skog och jakt.

veta mer. Hela familjen reste till en föreningsträff. Och en träff blev flera. De fick nya vänner. Och för Ulrik innebar det att han för första gången i livet träffade någon som hade samma skada som han själv.

– Det var en kille som ville att vi skulle gå och prata ostört en stund. Plötsligt sa han bara ”se här” och så lyfte han upp händerna mot sina öron och plockade bort dem.

Proteser! Det var sånt som Ulrik aldrig hade brytt sig om tidigare. Nu går han och hämtar det silikonöra han själv har i fickan som han snart ska kunna sätta på sin högra sida.

– Jag börjar bli äldre, håret tunnare. Och det kan ju vara kul att byta stil någon gång också, säger han.

Örat ser helt naturtroget ut, färgen stämmer på prickken. Han har också träffat några fler som är ensidigt döva och som har benledningsapparat, och det funderar han också på nu (läs mer om det på s 14).

Men det främsta som krisen och terapin ledde till, det var insikten om hur skört livet är, och att han beslöt att inte arbeta så mycket.

Tröttare än någonsin

– Visst jobbar jag väl fortfarande, men jag marknadsför mig inte så hårt. Som jag har fått kämpa för att vara så ”duktig”. Nu är jag nöjd med det jag har och tänker inte jobba ihjäl mig för något mer. Det gäller att leva varje dag, säger Ulrik.

En konstig sak han har upptäckt är att trots att han gör mindre nu, så har han aldrig varit så trött.

Då kommer sambon Camilla med sin förklaring:

– Ja, du har ju tid att känna efter nu. ☺

Nära och kära. Med sambon Camilla och sonen Tobias framför öppna spisen som gav värme vid strömavbrottet efter stormen.